

*Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen – Calluno-Ulicetea (H2150)

Verkorte naam: Duinheiden met struikhei

1. Status:

Prioritair op Bijlage I Habitatrichtlijn (inwerkingtreding 1994)

2. Kenschets

Beschrijving: Het habitatype betreft door struikhei (*Calluna vulgaris*) gedomineerde begroeiingen op oude, droge, ontkalkte duinen. Die komen voor als zogenoemde binnenduinen aan de landinwaartse kant van de kustduinen. Het habitatype is in ons land fragmentair ontwikkeld en beslaat slechts kleine oppervlakten. Het bevindt zich hier aan de noordrand van het verspreidingsgebied. In het buitenland is het habitatype soortenrijker. Daar komen verschillende kenmerkende dwergstruiken van het dopheigeslacht voor (zoals *Erica ciliaris*, *Erica cinerea* en *Erica scoparia*).

In ons land zijn duinheiden met struikhei wat betreft vaatplanten en mossen tamelijk soortenarme begroeiingen. In de ondergroei van korstmossen kan de soortenrijkdom redelijk groot zijn. Op basis van de hogere planten en mossen wordt dit type van duinheide in ons land gerekend tot het verbond *Empetrium nigri* (uit de klasse *Calluno-Ulicetea*)¹⁹. De naamgevende soort van dit verbond, kraaihei (*Empetrum nigrum*), ontbreekt echter in het habitatype. Waar kraaihei in struikheibegroeiingen van de duinen voorkomt (ten noorden van Bergen), is sprake van habitatype H2140. Ook kleine stukjes met struikhei-dominantie die voorkomen in mozaïek met kraaiheibegroeiingen worden beschouwd als onderdeel van habitatype H2140.

Duinheiden met struikhei (H2150) komen voor in relatief ver landinwaarts gelegen sterk ontkalkte en langdurig beweide oude duinen. Kraaihei ontbreekt en het zijn andere vaatplanten en de mossen die de verwantschap met het ene, bovengenoemde verbond van plantengemeenschappen aangeven. De aanwezige korstmossen zijn merendeels kenmerkend voor de klasse der droge duingraslanden (*Koelero-Corynephoretea*). In droge duingraslanden ogen ze doorgaans vitaler.

Het is niet nodig binnen dit habitatype subtypen te onderscheiden.

Vegetatietypen: Vanwege de fragmentaire vorm waarin het habitatype in ons land voorkomt, wordt alleen een matig ontwikkelde vorm onderscheiden.

Matig: Duinbegroeiingen die behoren tot de de associatie *Carici arenariae-Empetretum* waarin struikhei domineert en kraaihei ontbreekt, of tot de associatie *Genisto anglicae-Callunetum* (20Aa1).

Code habitat (sub)type	Code	Vegetatietypen	Representativiteit	Voorwaarde
2150	20AA01B	<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>	matig	
2150	20AB01	<i>Carici arenariae-Empetretum</i>	matig	3

Relatief belang in Europa: Aanzienlijk

Duinheiden met struikhei van dit habitatype zijn in ons land onvolledig (fragmentair) ontwikkeld en beslaan slechts kleine oppervlakten. Ze bevinden zich hier aan de noordrand van het verspreidingsgebied. In het buitenland is het habitatype soortenrijker (zie boven).

¹⁹ In de Vegetatie van Nederland (Schaminée et al. 1996) zijn deze begroeiingen beschreven onder het *Genisto-Callunetum* (verbond *Calluno-Genistion*). In de Atlas van Plantengemeenschappen (Weeda et al. 2002) zijn ze echter onder de associatie *Carici-Empetretum* (verbond *Empetrium nigri*) opgenomen.

3. Kwaliteit

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Dominantie van Struikhei;
- Lage, relatief open begroeiing;
- Hoge bedekking van korstmossen (> 20%);
- Aaneengesloten oppervlakte van het type tenminste 200 m².

4. Bijdrage van gebieden

Verspreiding binnen Nederland: Het verspreidingsgebied omvat de 'oude duinen' ten zuiden van Bergen. Verder komt het habitatype voor op voormalige strandwallen bij Schouwen en Vogelenzang en in de binnenduintrand op Ameland.

Verspreidingskaart duinheiden met struikhei

Huidig voorkomen en Natura 2000: De huidige oppervlakte bedraagt zo'n 20 ha, waarvan meer dan 90% binnen Natura 2000 gebieden. De Kop van Schouwen (116) bezit met zo'n 10 ha de grootste oppervlakte, maar struikhei is hier in de oorlog door de mens naar toe gebracht. De andere gebieden zijn Solleveld & Kapittelduinen (99), Westduinpark en Wapendal (98) (alleen in Wapendal), Manteling van Walcheren (117) (rand), Noordhollands Duinreservaat (87), Kennemerland-Zuid (88) (in het zuidoostelijke deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen) en de binnenduintrand van Duinen Ameland (5). Buiten het Natura 2000 netwerk resteert een kleine snipper op het landgoed Rust en Vreugd bij Wassenaar.

H2150 duinheiden met struikhei: relatieve bijdrage van Natura 2000 gebieden

Natura 2000 gebied	Huidige rel. bijdrage (1)	Potentiele rel. bijdrage (2)	Argumentatie (1) of (2)
Kop van Schouwen	++	++	(1) Opp. >15% goede kwaliteit
Solleveld & Kapittelduinen	++	++	(1) Opp. >15% goede kwaliteit
Westduinpark & Wapendal	++	++	(1) Opp. >15% goede kwaliteit
Duinen Ameland	+	++	(1) Opp. 2-15% (2) breidt uit naar >15%
Kennemerland-Zuid	+	+	(1) Opp. 2-15%
Noordhollands Duinreservaat	+	+	(1) Opp. 2-15%
Manteling van Walcheren	-	+	(1) Opp. < 2% matige kwaliteit (2) Van matige naar goede kwaliteit zonder actief maatregelen te treffen

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends: Aan het begin van de 20^e eeuw kwam het habitatype op meer locaties voor en ook over een grotere oppervlakte. Duinheide met struikhei was bijvoorbeeld ook aanwezig op Goeree. Ze nam in de heidegebieden in de omgeving van Den Haag een forse oppervlakte in. Door de aanleg van landgoederen en stedelijke bebouwing is het habitatype daar nu beperkt tot een aantal kleine restanten.

In de laatste decennia is de oppervlakte stabiel of geleidelijk iets toegenomen. Een lichte toename is mogelijk opgetreden door natuurlijke successie vanuit kalkarme (subtype B) grijze duinen van habitatype H2130. De soortensamenstelling is zover bekend niet wezenlijk veranderd.

Recente ontwikkelingen: In de afgelopen tien jaar hebben zich weinig veranderingen voorgedaan. Mogelijk is de oppervlakte iets toegenomen, met name in de Kop van Schouwen.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig
Het verspreidingsgebied is in de laatste decennia stabiel.

Beoordelingsaspect oppervlakte: gunstig

De oppervlakte is in de loop van de afgelopen eeuw sterk achteruitgegaan, maar sinds de circa 1980 stabiel en recent iets toenemend.

Beoordelingsaspect kwaliteit: gunstig

1. Typische soorten: Er zijn geen aanwijzingen dat de soortensamenstelling in de afgelopen halve eeuw in negatieve zin is veranderd.

2. Structuur en functie: Voor het behoud van de struikheibegroeiingen in de duinen voldoet behoud van de ecologische condities op de standplaatsen.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Bij gepast beheer van de resterende groeiplaatsen van struikhei in de duingebieden kan het habitatype in stand blijven en zich plaatselijk uitbreiden.

Definitie gunstige staat van instandhouding: De huidige situatie geldt als referentie voor een gunstige staat van instandhouding. Dit heeft betrekking op de verspreiding over 10 locaties, de totale oppervlakte van 20 ha en de huidige soortensamenstelling.

Oordeel: gunstig

Aspect	1994	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Oppervlakte	gunstig	gunstig
Typische soorten	gunstig	gunstig
Structuur en functie	gunstig	gunstig
Toekomst-perspectief	gunstig	gunstig
Beoordeling Svl	gunstig	gunstig

6. Bronnen

- Schaminée, J.H.J., Stortelder A.H.F. & Weeda, E.J., 1996. De vegetatie van Nederland, deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en heiden. Opulus press, Uppsala, Leiden.
- Weeda, E.J., J.H.J. Schaminée & Duuren, L. van, 2002. Atlas van de plantengemeenschappen van Nederland. Deel 2. Graslanden, zomen en droge heiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.